

BULDAN'IN KÜLTÜREL VARLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ve TURİZM POTANSİYELİ

Evinç DOĞAN

Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Böl., İTÜ Mimarlık Anabilim Dalı, Mimarlık Tarihi

Buldan Hakkında Genel Bilgiler

Buldan, Denizli İli'ne bağlı ve kentin kuzeybatısında yer alan ilçe merkezidir. Kuzeyde Uşak, batıda Manisa ve Aydın illeri, kuzey ve doğuda Güney yerleşimi, güneydoğuda Denizli Merkez, güneyde ise Sarayköy ilçeleri ile sınırlıdır.

Çok eski zamanlardan beri önemli ticaret yolları üzerinde bulunması nedeniyle stratejik bir konuma sahip olmuştur. Bu stratejik konumunu sürdürmüş ve bu nedenle başta ticaret olmak üzere birçok alanda gelişmiştir.

Buldan kentsel kültür mirasının doku olarak korunup günümüze aktarıldığı şanslı yörelerdendir. Bunun nedenleri arasında eski evlerde hala yaşamın sürmesi ve bakımlarının yapılması, yeni yapıların eski mahallelerin dışında konumlanması sayılabilir. En çok özgünlüğünü sürdüren yapılarda genellikle eşlerini kaybettiği için tek başına hayatını sürdüren yaşlı ve özellikle kadın bireyler yaşamaktadır. Yaşlı kişiler, geleneklere sıkı sıkıya bağlı olan kişiler olup küçük onarımlar dışında yaşadıkları evlerde köklü değişiklikler yapabilecek maddi güce sahip değillerdir. (Köşklük, 2001)

Buldan ve yöresinde dokumacılık önemli bir üretim konusudur. Küçük aile işletmeleri bu konuda çalışmakta ve evler yaşam yeri olmanın dışında aynı zamanda atölye olarak kullanılmaktadır. Küçük eviçi üretimi ile ev yaşamı adeta iç içe geçmiş durumdadır. Buldan'ın geleneksel yapıları kadar halkın yaşam biçimleri, örf ve adetleri de yaşatılmaktadır. Yerel deyimler ve folklorik değerleri, mahalli yemekler, düğün ve bayram gelenekleri, misafirlik ve komşuluk ilişkileri, el sanatları büyük ölçüde devam etmektedir.

Türkiye’de Turizm Eğilimleri

Türkiye’nin uluslararası turizmde yaklaşık 20 yıldır izlediği politika, konaklama tesislerinin sayısını kitle turizmine yönelik yatak kapasitesini artırmayı hedefleyen bir politikadır. Özellikle 1982 yılında çıkarılan Turizmi Teşvik Yasası ile birlikte kamu arazileri yerli ve yabancı yatırımcılara turistik tesis kurulması amacıyla tahsis edilmiştir. Yaratılan konaklama kapasitesi genellikle kıyı alanlarında kurulan ve yüksek sezon olan yaz aylarında yoğun olarak hizmet veren tesislerdir. Buna bağlı olarak 3S (Sun-Sand-Sea / Güneş-Kum-Deniz) kavramıyla öne çıkan ve özellikle Avrupalı turistlerin gözünde ucuz bir tatil yeri olarak sunulan bir pazarlama stratejisiyle Türkiye uluslararası turizm pazarlarında yerini almıştır.

Ancak 20 yıl içerisinde değişen eğilimler izlenen turizm politikalarında değişiklik yapılmasını zorunlu kılmaktadır. UNWTO’nun (Birleşmiş Milletler Turizm Örgütü) araştırmalarına göre, uluslararası turizmde tüketim eğilimi 3S’den (Sun-Sand-Sea / Güneş-Kum-Deniz) 3E’ye (Exiting-Education-Entertainment / Macera-Eğitim-Eğlence) kaymaktadır (Barut, 2004). Türkiye, doğal güzellikleriyle olduğu kadar kültürel, arkeolojik ve tarihi zenginlikleriyle önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Türkiye’nin sahip olduğu zengin kaynaklar kültür turizmine son derece uygundur. Bu bağlamda kitle turizminin sürdürülmesinin yanı sıra kültür turizmine tekrar yönelmesi ve ülkenin turistik ürünlerinin çeşitlendirilerek turizm etkinliğinin yılın daha geniş bir zamanına yayılması, içe yönelik turizmden elde edilen döviz gelirlerini artıracaktır. Yerli turistlerin kültür turizmine katılması, kültürel değerlerin korunması konusunda bilinç yaratarak sürdürülebilir kalkınmaya ve sürdürülebilir turizme olumlu etki yapacaktır.

Kocapınar (2003), kitle ve kültür turizmi arasındaki farkları aşağıdaki tabloda özetlemiştir:

Tablo-1: Deniz-Güneş Turizmi ve Kültür Turizmi Özellikleri

DENİZ-GÜNEŞ TURİZMİ	KÜLTÜR TURİZMİ
Sadece bir yöreye / bölgeye yapılması nedeniyle, oradaki tesislere yararlıdır.	En az 3 veya 4 bölgeye yapılması nedeniyle yarar tüm bu bölge yatırımlarına dağılmaktadır.
Bölge halkı turizm hareketinden sınırlı olarak yararlanmaktadır	Bölge halkı turizm hareketinden geniş oranda pay almaktadır
Orta gelir grubuna hitap etmesi nedeniyle daha az gelir bırakmaktadır	Ortanın üst gelir grubuna hitap etmesi nedeniyle daha çok gelir getirmektedir
Bölgeye sınırlı gelir bırakması nedeniyle bölge halkı turizm hareketine kayıtsız kalır	Artan gelir, bölgenin hayat standardını ve kültür düzeyini yükseltir
Yatırımlar büyük ölçekli, pazarlama ise uluslararası boyutta olduğu için büyük ölçüde yabancı sermayeye ihtiyaç vardır	Yatırımlar ve pazarlama ulusal sermaye tarafından karşılanır
Yatırımların çevreye zarar vermemesi için yüksek maliyetli master planlara ve altyapı yatırımlarına ihtiyaç vardır	Yatırımlar çevreye uyumludur, büyük çaplı planlara ve altyapı yatırımlarına ihtiyaç yoktur.

Buldan ve Turizm

Asıl geçim kaynağı dokumacılık olan Buldan'da el dokumacılığı yerini mekanik tezgahlara bırakmış, hatta genç nüfusun dokumacılık faaliyetine ilgisizliği nedeniyle geçmişe oranla epey azalmıştır. Evlerin korunması için maddi kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle turizm faaliyetinden elde edilen gelir koruma çalışmaları için kullanılarak finansal bir kaynağa dönüştürülebilir. Orbaşlı'ya göre (2000) turizm, koruma için doğrudan bir finansal kaynak oluşturmasa da dolaylı yoldan birçok yatırımın önünü açmaktadır. Bugün Avrupa'daki birçok tarihi yerleşimde turizm sayesinde koruma mümkün olabilmektedir. Ancak yerleşim birimlerinde bölge, yöre, kent, kasaba vb. gerekli altyapı çalışmaları yapılmadan bölgeye turistlerin getirilmesi olanaksızdır. Altyapı sağlandıktan sonra konaklama olanakları, yiyecek-içecek imkanları, ziyaretçilerin ihtiyaçlarını giderebilecekleri destek hizmetler, alışveriş işletmeleri ve ayrıca yeşil alan, park yeri gibi doğrudan altyapıyla ilgili olanakların yaratılması gerekir.

Buldan'daki turizmle ilgili en önemli eksiklik yeterli konaklama olanaklarının bulunmamasıdır. Bölgede konaklama yatırımları yapılırken gene kültür turizminin özellikleri ile bölgenin kültürel özellikleri ve yaşayış tarzına uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Örneğin Buldan'da şehir oteli tarzında inşa edilecek çok yataklı, oda fiyatları pahalı olan lüks bir otel uygun olmayacaktır. Zaten bu tür bir konaklama yatırımı, kültürel turizmin amacına da uygun değildir. Burada amaç, gelen ziyaretçinin sosyal yaşamı birebir deneyimlemesi için fırsatlar sunmak ve o yörenin halkı ve kültürüyle etkileşim içine girmesini sağlamak olmalıdır. Kıyı otellerinde uygulanan "her şey dahil" tipi paket tatiller her ne kadar turist için rahat bir tatil seçeneği gibi görünse de bu tür bir turizmin yerli halka ne maddi açıdan ne de kültürel etkileşim açısından hiçbir katkısı olmamaktadır. Çünkü gelen turist (yerli ve yabancı) otelden hiç çıkmayıp para harcamamakta, hatta otel personeli dışında kimseyle iletişim kurmamaktadır.

Gerçekte Buldan'da bazı evler restore edilerek pansiyon haline getirilebilir. Böylelikle gelen ziyaretçi yerel halkla birebir iletişime geçecek ve sosyal hayatı, yemek kültürünü, örf ve adetlerini yakından tanıma ve yaşama fırsatını yakalayacaktır. Geleneksel konut tipi pansiyona dönüştürülmek için oldukça uygun bir yapı tarzıdır. Benzer şekilde ticaret yollarının üzerinde bulunması nedeniyle eski dönemlerde yapılmış olan hanlar (Ör: Paşalar Hanı) restore edilerek konaklama tesisi olarak hizmet verebilir. Bu tür uygulamaların örnekleri olarak Safranbolu, Beypazarı gibi Buldan'a benzer geleneksel mimari dokuya ve aynı zamanda yaşam şekline sahip yerleşimler Türkiye'de vardır.

Mimari özellikler yöre insanının birbirine saygısı ve hoşgörüsü hakkında da ipuçları vermektedir. Evler birbirinin manzarasını ve güneşini kesmeyecek şekilde konumlandırılmıştır. Gene daracık sokaklarda evlerin köşeleri kırma şekilde yapılarak rahat geçiş olanağı vermektedir. Saçaklar birbirine yaslanmıştır ve sokağın üstünü örter. Yerel mimari özellikler göz önüne alındığında geleneksel konut planlamasının son derece işlevsel olarak düşünüldüğü görülür. Buzdolabı yerine terasın rüzgar alan bir tarafına yerleştirilen tel dolaplar güzel işlemleri ve zarif tasarımlarıyla aynı zamanda bir dekorasyon öğesi gibidirler.

Ayrıca yerli halk çok içten ve misafirperverdir. Şimdi sadece yaşlıların oturduğu bazı eski büyük evlerin sahipleri evlerinin pansiyona dönüştürülmesine sıcak bakmaktadırlar. Böylece yerel halkın Buldan'da yaratılabilecek olan turizm etkinliğinden doğrudan gelir sağlaması mümkün olacaktır.

Ancak dikkat edilmesi gereken bir nokta, turizmin ekonomik yönünün çok fazla vurgulanması, işin ticarete dökülmesi ve kültürel yozlaşmaya neden olmasına engel olmaktır. Bugün Bursa-Cumalıkızık veya Selçuk-Şirince köyünde gözlenen gelişme bu tür bir değişimi göstermektedir. Örneğin günübirlik veya hafta sonu için Şirince'yi ziyaret etmeye gelenler yalnızca Şirince'nin şaraplarını tatmakta ve birkaç şişe alarak geri dönmektedirler. Şanslı veya meraklı olan birkaç gezgin şarap fabrikalarındaki üretimi de izlemiş olabilir. Ancak Şirince'nin özelliği ev yapımı şaraplardır ve kısa süreli ziyaretler yerine bağbozumu döneminde daha uzun süre konaklamalı ziyaretler yapılarak hem üretim süreci hem de yöresel yaşayış tarzı daha iyi gözlemlenebilir. Genelde günübirlik gezi ziyaretçileri yöreyi çok iyi tanıyamamaktadır. Günümüzde Buldan her ne kadar yakın çevreden günübirlik ziyaretçi çekse de, gerçekte ziyaretçilerin belli bir süre Buldan'da konaklaması sağlanmalıdır. Orbaşlı (2000), tarihi ve kültürel yönden eski kasabaların ziyaret edilmesinin müze ziyaretlerine benzemediğini belirtmektedir. Eski bir kasabanın kültürel bir geçmişi, halkının gelenekleri ve yaşayış tarzı vardır. Geleneksel mimarisini ve konutların tipini de bu yaşayış tarzı biçimlendirir. Eski bir yerleşim merkezinde binaların yalnızca restore edilmesi ve eski görünümlerinin kazandırılması ile turizm gerçekleştirilemez. Orbaşlı bu tür bir gelişmeye "Facadism"¹ adını veriyor. Her ne kadar başlangıçta bu yöntem bölgeye olan talebi artırıp turizmi güçlendirse de, uzun vadede sadece görüntüde kalan ve kültürü bütünüyle yansıtmayan bu değişim otantiklikten uzak olduğu için ziyaretçilere gerçek bir deneyim sunamayacaktır. Oysa buradaki amaç ziyaretçilere o yörenin kültürü ve yaşayış tarzıyla başka bir yerde bulamayacakları otantik ve kendine özgü bir deneyim sunmaktır. Ayrıca gene Orbaşlı'nın belirttiği gibi tarihi yerlere yapılan ziyaretlerin çoğu günübirlik nitelikte olup ziyaretçiler zamanlarının çoğunu merkezde alışveriş ederek geçirmektedirler. Böylece ziyaret o kültürü anlamak ve yaşamak yerine ticari bir etkinliğe dönüşmektedir. Başka bir deyişle tarihi yerleşimler anılan restorasyon ve kullanım yöntemiyle "turist kültürü"nü kurbanı olmaktadır. Ziyaretçiler burada daha uzun süre konakladıklarında hem o geleneksel yaşayış biçiminin daha çok içine girme olanağı bulacaklar hem de sadece merkezi yerleşmeyi değil etraftaki yerleşimleri de ziyaret edebileceklerdir.

Buldan'ın bir özelliği de çevresindeki zenginliklerdir. Tripolis antik kenti, önemli bir arkeolojik yerleşimdir. Süleymanlı Köyü sınırları içinde yer alan Yayla Gölü önemli bir sulak alan olarak hem zengin bitki ve hayvan türleri ile ilgi çekmekte hem de çok güzel bir rekreasyon alanı özelliği taşımaktadır. Pamukkale gibi bölgenin birçok yerinde şifalı termal sular bulunmaktadır. Özellikle Karahayıt ve Buldan'a 16 km. uzaklıktaki Yenicekent buna örnek verilebilir. Bu bakımdan Buldan sağlık turizmi açısından da önemli bir kaynağa sahiptir.

Kırsal mimari özelliklerine sahip Buldan bağ evleri geçmişte nisan-ekim ayları arasında kullanılırken günümüzde sadece bağbozumu döneminde yani ağustos-ekim ayları

¹ Binaların cephelerinin eskiyi yansıtacak şekilde düzenlenirken, iç mekanların geçmişi yansıtmayan modern tarzda düzenlenmesi.

arasında kullanılmaktadır. Her ne kadar bağ evleri basit bir mimari anlayışta inşa edilmiş olsalar da doğal çevre ile bütünleşen bir yapıdadır. Özellikle Haydar, Bulak ve Kestane Deresi'nde bulunan bağ evleri manzaraya hakim konumu açısından, Karadere bağlarındaki evler ise daha farklı bir işçilik, malzeme ve özenli bir mimari sunmaları açısından değerlendirilebilir. Bağ evleri kırsal mimari özellikleri ile turizm için önemlidir. Turizmde ürün olarak bağcılık ve şarapçılığa olan ilgi ile gastronomi turlarına olan talep son yıllarda artış göstermektedir.

Bölgede geliştirilebilecek olan alternatif turizm ürünleri, kültür turizmi ürünleri ile birleştirilerek farklı ürünlerin birbirlerini desteklemeleri sağlanabilir. Bir başka deyişle yörenin turizm planlaması birbirinden kopuk olmayan ve birbiriyle bağlantılı konuları içermelidir.

Kültür turizmi öncelikle yurtiçi turizmi hareketlendirmek için kullanılabilir. Yöre halkı doğal olarak geleneksel yapısı nedeniyle yerli ziyaretçilere daha sıcak ve misafirperver davranmaktadır. İç turizm talebinin artırılması ekonomik anlamda turizm harcamalarının yurtiçinde kalmasını sağlayacak ve iç turizmden elde edilen gelirler yatırım amacıyla kullanılabilir. Bilindiği gibi yabancı ziyaretçilerin kültürleri ve alışkanlıkları ziyaret ettikleri bölge halkının kültüründen, alışkanlıklarından ve dünya görüşlerinden daha farklıdır. Bu açıdan yöre halkının farklı yabancı kültürlerle karşılaşmaya ne kadar hazır olduğu araştırılmalıdır. Buldan'ın Kültür Turizmi Projesi gelişim süreci içerisindeki temel tartışma, yerel kültürün yerli ve yabancı ziyaretçilere doğru olarak tanıtılması ve ziyaretçiler ile yerel halk arasında kültürel etkileşim kurularak her iki tarafın da bu deneyimden kazanım sağlamaları üzerinedir. Burada taraflar, yerel halk ve ziyaretçiler, birbirleri ile etkileşim içinde olacaklardır ve yöreyi ziyaretlerinde turistler seyirci değil yaşamın bir parçası haline geleceklerdir.

“İnteraktif Kültür Turizmi”

- Evlerin pansiyona dönüştürülmesi ve konaklama süresinin uzamasıyla ziyaretçiler günlük yaşamı ve kültürü daha yakından tanıma fırsatı bulacaklardır. Bölgeyi ziyaret edenlere yerel bir sanat olan dokumacılık öğretiler, ev+atölye birlikteliğinde var olan dokumacılık etkinliği konaklama işletmesinin bünyesinde verilebilir. Bölgede dokumacılık kooperatifleri kurularak bu kooperatiflerde çalışanların düzenlenen ziyaretlerde, kurslarda öğretici olarak yer almaları sağlanabilir. Böylece ziyaretçi hem yerel kültürü birebir deneyimleme fırsatı yakalar hem de kendi emeğini değerlendirmiş olur. Hatta kültür turizmi içerisinde dokumacılık tema olarak işlenerek bir turizm kavramı oluşturulabilir. Örneğin, Buğday Derneği TaTuTa (Tarım Turizmi Takası) projesi kapsamında Türkiye'nin çeşitli yerlerinde proje kapsamındaki çiftliklere ziyaretçiler göndererek ekolojik tarım deneyimi sunmaktadır. Bazı çiftliklerde para karşılığı konaklama sağlanmakla beraber, çoğu çiftlikte gönüllü çalışma karşılığı (elma toplama, bağlarda çalışma, vb.) konaklama olanağı sağlanmaktadır. Böylece ziyaretçi, ev sahibi ve yerel halk ile aynı koşullar altında çalışarak, aynı masada yemek yiyerek ve günlük hayatta aynı ortamları paylaşarak yörenin yaşayış tarzını birebir olarak deneyimlemekte ve ekonomiye doğrudan katkıda bulunmaktadır. Bağ evleri ve kırsal alanda bu kavram birebir uygulanır bir nitelikte olup özgün ve geleneksel kentsel mimari ve yaşayış

bağlamında dokumacılık ile benzeri el sanatları yöresel turizm ürünü olarak kullanılabilir.

- Turizm türlerinin çeşitliliği açısından yüksek bir potansiyeli olan Buldan'da kültür turizminin sadece merkezi hedef alan bir turizm gelişim anlayışı değil, tematik kültürel turlarla desteklenen bütüncül yapı içinde sunulması gereklidir.

Turizm türleri ve potansiyel değerler aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo-2 : Turizm Türleri ve Potansiyel Değerler

TURİZM TÜRLERİ	POTANSİYEL DEĞERLER
Kültür Turizmi	<u>Mimari</u> <ul style="list-style-type: none"> • Geleneksel Buldan evleri (ev+atölye birlikteliği) • Konut dışı tarihi yapılar
	<u>Arkeoloji</u> <ul style="list-style-type: none"> • Tripolis Antik Kenti • Hierapolis, Laodikeia
	<u>Tarih ve Kültür</u> <ul style="list-style-type: none"> • Sözlü kültür (folklor, yöreye özgü türküler, hikayeler, efsaneler) • El sanatları ve dokumacılık
Sağlık Turizmi	<ul style="list-style-type: none"> • Yenicekent ve Karahayıt sıcak su ve termal kaynakları, Pamukkale
Ekoturizm-Yayla turizmi	<ul style="list-style-type: none"> • Yayla Gölü sulak alanı • Bağ evleri

Bu çerçevede Buldan'da var olan turizm potansiyeli şöyle bir planlama ile değerlendirilebilir:

Pazar:

- Ziyaretçi profilinin tanımlanması ve hedeflenen ziyaretçi tipini bölgeye çekme yollarının aranması
- Nispeten düşük kazanç getiren ziyaretçi gruplarından kaçınılması (2-3 saatliğine uğrayıp giden tur otobüsleri vb.) ve kültürel bilince sahip, harcama oranı yüksek ziyaretçilerin bölgeye çekilmesi.
- Uzun dönem konaklama imkanlarının yaratılması. El sanatları, dokumacılık ve benzeri etkinliklerin işlenerek özgünlüğünü yitirmeksizin sunulan turistik ürünün bir parçası haline getirilmesi. Kısa dönemli, herkese açık eğitim programlarının geliştirilmesi. (Ör: Yöreye özgü değerlerin (dokumacılık, etnobotanik, arkeoloji ve sanat tarihi bilgisi vb.) belirli bir eğitim programı içinde aktarıldığı dönemsel atölyelerin tasarlanması.)

Yerel Halk

- Projenin planlama aşamasında yerel halkın bilgilendirilmesi ve projeye katılımının sağlanması.
- Yerel halkın yararlarının yükseltilmesine çalışılması ve gelişmelerin maliyetlerinin yerel halk için en aza indirgenmesi.
- Planlama aşamasında yerel halkın söz sahibi olmasının sağlanması ve kendilerine turizmin getireceği yararlar konusunda bilgi verilerek bilinçlenmesinin sağlanması.
- İstihdam yaratılmasının sağlanması.
- Ziyaretçi ve yerel halkın kültürel anlayışları arasında bir köprü kurulmaya çalışılması.
- Projenin uygulanmasında STK'ların desteği ile yerel yönetimlerin etkin ve duyarlı biçimde sorumluluk alması.

Kentsel Gelişim ve Değişim

- Özgün mimari dokudan yararlanılarak konaklama, yeme-içme, eğlence, alış-veriş olanaklarının bölgede konumlandırılması.
- Buldan'da kapsamlı bir kültür merkezinin kurulması.
- Uzun dönemli bir gelişim modeli ve stratejik plan oluşturulması.
- Planın uygulanmasının denetlenmesi.
- Kentsel ölçekte hazırlanan planın yerel halkın yararları doğrultusunda uygulanması.

Sonuç

Buldan sahip olduğu zenginliklerle önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Bu turizm potansiyeli uygun bir planlama ile birleştirilerek yörenin yararına kullanılmalıdır. Özellikle kültürel varlıklar ve mimari doku koruma altına alınmalı, bu turizm için hem çekici bir faktör başka bir deyişle bir neden oluşturmalı, hem de turizmin bir sonucu olarak koruma ve kültürel etkileşim sağlamalıdır. Yerel halkın ihtiyaçları birincil derecede gözetilmelidir. Turizm faaliyetinden yerel halk, ziyaretçiler, yerel yönetim ve STK'lar gibi tüm paydaşların yarar sağlamaları amaçlanmaktadır.

Yukarıda saydığımız tüm önerileri somut olarak örneklemek gerekirse, hangi yapı ve bölgelerin nasıl bir işleve sahip olabileceğini şöyle gösterebiliriz:

*Eski Hükümet Konağı: Merkezi bir konuma sahip olan Hükümet Konağı bir kültür merkezi biçiminde tasarlanabilir, burada yerel halka ve dışarıdan gelen ziyaretçilere kısa dönemli kurslar verilebilir. Turizmin hareketlendiği yaz aylarında yaz okulu gibi bir program içerisinde felsefe, tarih, sanat (Fotograf, Resim, Ebru, Ahşap boyama, Seramik vb.), folklor, tiyatro, dil (Osmanlıca vb.) kursları verilebilir. Böyle bir program bölgeye ilgiyi artırırken yerel halk için de kendilerini geliştirmek açısından fırsatlar sunacaktır. Böylece tarihi değeri yüksek bir yapı yeniden değerlendirilecek ve işlev kazanacaktır. Ayrıca kültür merkezi içerisinde kapsamlı bir kütüphane oluşturmalı ve birincil amaç olarak araştırmacıları bu kütüphaneye ve Buldan'a çekmek hedeflenirken elektronik

veri tabanı desteğiyle kütüphanede bulunan kaynaklar bilgisayardan da taranabilir hale getirilmeli ve bilginin yayılması sağlanmalıdır.

*Eski Yukarı Park: Esnaf ve yerel halkın buluşma alanı olarak sıklıkla kullandığı mekan gelen ziyaretçiler için de gene bir buluşma ve dinlenme noktası olarak düşünülebilir.

*Paşalar Hanı: Bilindiği gibi hanlar Selçuklular ve Osmanlılar zamanında ticaret yolları üzerinde konaklama, yeme-içme, ticaret gibi amaçlara hizmet ediyordu. Paşalar Hanı asıl işlevine uygun olarak restore edilip otel haline getirilebilir, avlusu ve avluya bakan mekanın bir kısmı yerel mutfaktan örnekler sunan bir restoran olarak düzenlenebilir, dükkan olarak tasarlanan yerlerde el dokumacılığı ürünlerinin satışı yapılabilir.

*BELSAM: Buldan tekstili ve dokumacılığı tanınan bir markadır. Bazı firmaların ürünleri yurtdışına da ihraç edilmektedir. Belediyeye ait olan BELSAM'da şu an, el tezgahlarında üretim ve ürünlerin satışı yapılmaktadır. El-sanatları ve dokumacılığın ana ekonomik aktivite olduğu ve üretimin hala geleneksel yöntemlerle sürdürüldüğü Buldan'da el sanatları müzesi yapılmalıdır. BELSAM, eski dokumacılar çarşısına yakın olması açısından da böyle bir proje için uygun olabilir ve tekstil müzesi şeklinde düzenlenerek üretim ziyaretçilere gösterilebilir ve satış için ayrı bir kısım ayrılarak burada ürünlerin satışına devam edilebilir. Alternatif olarak BELSAM, tarihi nitelikli bir yapıya taşıyıp geleneksel üretim yöntemi tarihi yapının özellikleri üzerinden daha iyi anlatılmış olur.

*Güroluk Mahallesi: Güroluk Mahallesi, Buldan'da bilinen en eski yerleşimdir. Ayrıca yerleşimin yamaca yaslanması nedeniyle manzara için de elverişlidir. Buradaki birkaç uygun ev gene pansiyon olarak değerlendirilebilir. Yalçinkaya ve diğer tarihi yapıların yoğun olduğu mahalleler de bu şekilde düşünülebilir.

Eski evlerin yapısal özelliklerini koruduğu ve iyi durumda olduğu bölgelerde örneğin seçilen bir sokak üzerindeki ev sıraları tümüyle pansiyona çevrilebilir ve sokak canlandırılarak örneğin bir "Elsanatları sokağı" haline getirilebilir, burada pansiyon sahipleri ve yerel halktan kişilerin el sanatları ürünlerini sergilemesi ve satışına imkan tanınabilir.

*Eski Dokumacılar Caddesi: Birçok dükkanın sıralandığı ve alışverişin sosyal canlılık yarattığı bu cadde gene aynı şekilde işlevini sürdürürken, ziyaretçilerin günübirlik ziyaretleri sırasında gelip geçtiği değil, daha çok zaman harcadıkları bir mekan haline dönüştürülmelidir.

*Yayla Gölü: Önemli bir sulak alan olarak ekolojik açıdan büyük bir çeşitliliğe sahiptir. Ayrıca burada geliştirilecek olan yayla turizmi içerisinde, otel, yeme-içme alanları, piknik alanları, pansiyon olarak da kullanılacak yayla evleri gibi örnekler düşünülmelidir.

*Bağ evleri: Kırsal mimari örnekleri olan bağ evlerinin bir kısmı gene pansiyon olarak ziyaretçilerin kırsal yaşayışı deneyimlemeleri açısından kullanılabilir, tarım turizmi gibi bir proje içerisinde konaklama süresi uzatılırken ziyaretçilerin birebir o yaşayış içerisinde üretim faaliyetine de katılmaları sağlanabilir.

Sonuç olarak, Buldan'daki turizm potansiyeline işaret ederken birincil amaç olarak kültürel değerlerin ve geleneksel mimari dokunun korunmasının altını çizmek istiyorum. Sürdürülebilir bir turizm yörede daha sağlıklı bir süreç içerisinde yapılandırılabilir. Buldan ile ilgili yayınların artması teşvik edilmelidir ki bu yapıların korunması için son derece önemlidir, çünkü bir yapı yazılı bir esere girdiğinde yapının tanınması ve korunması bir ölçüde sağlanmış olmaktadır. Günlük gazetelerde Buldan ile ilgili haberlerin sayısı arttıkça bölgeye olan ilgi de artacaktır. Yerel ve ulusal televizyon kanallarında yayımlanan Buldan ile ilgili programlar ve hatta belgeseller tanıtım açısından son derece önemlidir. Ayrıca haritalı ve zengin görsel içerikli tanıtıcı broşürlerin tasarlanması da teşvik edilmelidir. Burada şu noktaya da dikkat çekmek gerekir; Turizm Büroları broşür ve katalog gibi basılı ve görsel malzemelerle tanıtıma katkıda bulunurken, birebir olarak da etkin bir tanıtım faaliyeti içerisinde rol almalıdırlar. Ancak atılan adımlar salt turizm için atılmamalı, öncelikle yerel halkın istekleri ve ihtiyaçları düşünülmelidir. Bunun sonucu olarak da turizm için yaratılan yapay bir otantiklik yerine gerçek bir kültürel deneyim ve yaşayış sunan Buldan'a ziyaretçiler kendiliğinden çekilmiş olacaktır. Bir diğer deyişle turizmi geliştirmek amaç değildir; turizm koruma ve sahip çıkma bilincinin bir sonucu olmalıdır.

Kaynaklar:

- Ardiwidjaja, R. (2004). *Cultural Tourism Development: Effort to Indonesia Ultimate Diversity*
www.budpar.go.id/filedata/1503_368-PAPERCULTURETOURISM1.pdf
- Barut, A.(2004), *Resort Dergisi*, 24, Hotel Forum-2004, Berlin
<http://www.turizm gazetes i.com/articles/article.aspx?id=18355> ,
- Batur, A., Ağır, A. (2004). *Buldan (Denizli) Kentsel Kültür Varlıkları Envanteri 2003*, TÜBA Kültür Envanteri Dergisi, İstanbul
- Batur, A., Ağır, A., Köşklük, N., Öngül, Z. (2003). *Kentsel Kültür Varlıkları Envanter Çalışması 2002 Yılı Raporu*, TÜBA-TÜKSEK Yay. 2/2, İstanbul
- Demirtaş, N., *Turistik Ürün Çeşitlendirmede Otantik Değerler Örnek Olay : Beypazarı*
<http://cm yo .ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/web/DEMIRTAS.doc>.
- Ekinci, O.(2004). *İpekyolu-Kültür Yolu Paneli*
<http://www.tarihikentlerbirli gi.org/icerik/haberDetay.asp?newsID=64>
- Kocapınar, S. (2003). *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli Ve Güncel Sorunları Konferansı, Çankırı*
<http://cm yo .ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/web/kocapinar.doc>.
- Köşklük, N. (2001). *Buldan Tarihi Çevre Dokusu Araştırması*.DEÜ, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Orbaşlı, A. (2000) *Is Tourism Governing Conservation in Historic Towns?*, Journal of Architectural Conservation, No 3

Örnek, Y. (2005) *Yayla Turizminin Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi Çalıştayı*, Akseki

<http://www.tarihkentlerbirligi.org/icerik/haberDetay.asp?newsID=98>

Yenen, ř. (2006). *Yeniden Kùltür Turizmi*

http://www.turizmdebusabah.com/devam_popup.asp?ID=12488